

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан географічного факультету

Володимир БІЛАНЮК

«28» 08 2022 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ОПП Географія

з галузі знань 10 Природничі науки
(шифр і назва спеціальності)
спеціальність 106 Географія
(шифр і назва спеціальності)
Факультет географічний
(назва факультету)
Кафедра _____
(назва інституту, факультету, відділення)

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Наскрізна програма затверджена
на засіданні Вченої ради географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2022 року
Голова Вченої ради

доц. Володимир БІЛАНЮК

«28» 08 2022 року

Наскрізна програма практик для студентів денної та заочної форми навчання з галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, ОПП Географія. – Львів: географічний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2022. – 15 с.

Розробники:

Гудзеляк Ірина Іванівна, кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної і соціальної географії

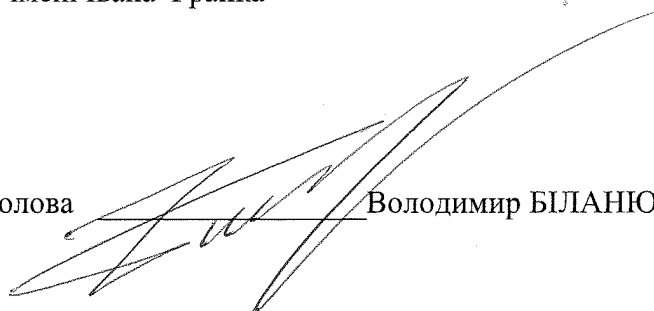
Рожко Ігор Михайлович, кандидат географічних наук, доцент кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи

Схвалено Вченою радою географічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка

Протокол № /від "28" 08 2022 р.

"28" 08 202 р.

Голова

Володимир БІЛАНЮК

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практика сприяє формуванню умінь і практичних навичок роботи за спеціальністю. Види та тривалість практики визначаються освітньо-професійною програмою та відображаються в навчальних планах і графіках навчального процесу. Силабуси (програми) практик є основним навчально-методичним документом для студентів та керівників практик від навчального закладу та бази практики.

Базою практики є Дністровський географічний стаціонар (структурний підрозділ географічного факультету ЛНУ ім. І. Франка; смт. Єзупіль, Івано-Франківська обл.); Розтоцький ландшафтно-геофізичний стаціонар (структурний підрозділ географічного факультету ЛНУ ім. І. Франка; смт. Брюховичі, Львівська обл.); Чорногірський географічний стаціонар (структурний підрозділ географічного факультету ЛНУ ім. І. Франка; смт. Ворохта, Івано-Франківська обл.); Шацький біолого-географічний стаціонар (структурний підрозділ географічного факультету ЛНУ ім. І. Франка; смт. Шацьк, Волинська обл.); Регіональний ландшафтний парк «Знесіння» (м. Львів); Природний заповідник «Горгани» (м. Надвірна, Івано-Франківська обл.); установи та організації обласного рівня, міста Львова та міських і сільських територіальних громад. Кожен здобувач вищої освіти може самостійно з дозволу відповідної кафедри вибрати місце проходження виробничої практики.

Мета практики полягає у закріпленні теоретичних знань, отриманих під час прослуховування нормативних навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, набуття навиків дослідницької роботи географа та удосконалення методики дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів у польових і лабораторних умовах.

Кожен розділ практики передбачає проведення підготовчих камеральних робіт, етап польових досліджень і камеральне опрацювання матеріалу та підготовка звіту.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИК ДЛЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ БАКАЛАВР

Назва практики	Семестр	Тижні	Кількість кредитів (годин)
Практика навчальна ознайомча	2	4	6 (180)
Практика навчальна комплексна	4	4	6 (180)
Виробнича практика	6	4	6 (180)

ПЕРЕЛІК ПРАКТИК ДЛЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТР

Назва практики	Семестр	Тижні	Кількість кредитів (годин)
Виробнича практика	2	4	6 (180)
Виробнича (переддипломна) практика	3	4	6 (180)

ПІДГОТОВКА ДО ПРАКТИКИ

Підготовку до проведення практики проводить відповідна кафедра, яка визначає бази практики і подає заявки Завідувачу практик для складання договорів з установами, організаціями та підприємствами; вибирає бази практики і скеровує туди здобувачів вищої освіти; визначає відповідність баз практики вимогам підготовки фахівців різних освітніх рівнів (бакалавр, магістр; забезпечує заміну баз практики, які не можуть прийняти або не мають змоги забезпечити матеріалами для виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи (за місяць до початку практики; за місяць до початку практики готує проекти наказів про скерування здобувачів вищої освіти на практику; проводить інструктаж за участю здобувачів

вищої освіти, керівників практики і представників деканату про порядок проходження практики, видає студентам відповідну документацію (скерування на практику, програму практики, індивідуальні завдання тощо; формує методичне забезпечення практики здобувачів вищої освіти, розробляє та вдосконалює програми практик відповідно до вимог стандартів вищої освіти; за потреби узгоджує програму практики з керівництвом установ, підприємств та організацій; добирає керівників практики від кафедри; створює комісії для захисту практики та графік їх засідань; організовує захист звітів здобувачів вищої освіти про практику в комісіях; розглядає питання проходження практики й підсумки атестації здобувачів вищої освіти за практику на засіданнях кафедри.

Керівник практики від кафедри забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед відбуттям здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж із техніки безпеки, правил поведінки на стаціонарах, в установах, організаціях, на підприємствах, надає студентам необхідні документи (програму та щоденник практики, скерування на практику, індивідуальні завдання тощо; повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності, затверджені кафедрою; здійснює контроль за своєчасним прибуттям здобувачів вищої освіти на бази практики; разом з керівником на місцях проходження практики забезпечує належне виконання програми, спостерігає за професійним становленням здобувача вищої освіти; контролює забезпечення належних умов праці здобувачів вищої освіти, виконання ними внутрішнього трудового розпорядку; здійснює навчально-методичне керівництво і контроль за виконанням програми практики; у складі комісії приймає звіти здобувачів вищої освіти про практику; подає завідувачеві кафедри письмовий звіт про проходження практики здобувачами вищої освіти із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення її організації.

Здобувач вищої освіти, який проходить практику, зобов'язаний:

до початку практики пройти інструктаж з охорони праці та техніки безпеки, з питань проходження практики, отримати від керівника практики від кафедри методичні вказівки, програму проходження практики, індивідуальне завдання, скерування на практику, консультації щодо оформлення усіх необхідних документів; своєчасно прибути на базу практики; дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки; ознайомитися із правилами внутрішнього розпорядку установи та іншими нормативними документами, які регламентують роботу працівника, і суворо їх дотримуватися; разом із керівником скласти календарно-тематичний план відповідно до програми проходження практики з урахуванням специфіки і конкретних умов стаціонару, установи, підприємства чи організації; у повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені програмою практики, а також індивідуальні завдання керівників від кафедри та від бази практики; максимально використовувати усі можливості бази практики; заповнювати належним чином документацію щодо проходження практики та забезпечувати її доступність для перевірки; своєчасно підготувати звіт про виконання програми практики та індивідуальних завдань; згідно з розкладом роботи комісії вчасно захистити звіт про практику.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

ПРАКТИКИ ДЛЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ БАКАЛАВР

ПРАКТИКА НАВЧАЛЬНА ОЗНАЙОМЧА

Складається з п'яти розділів.

Грунтовий розділ полягає у закріпленні теоретичних знань, отриманих в аудиторних умовах під час слухання лекцій і проведення лабораторних занять з курсу “Географія ґрунтів

з основами ґрунтознавства” і набуття навиків діагностики ґрунтів у польових умовах. Студенти навчаються характеризувати природні умови території досліджень, описують морфологічні ознаки ґрунтів, визначають класифікаційну приналежність ґрунту, набувають вмінь відбору зразків для лабораторних аналізів. Завдання ґрунтового розділу:

знати:

- методику проведення польових ґрунтових обстежень;
- принципи характеристики території досліджень;
- механізм закладання ґрунтових розрізів;
- морфологічні ознаки ґрунтів;
- індексацію генетичних горизонтів;
- основи діагностики ґрунтів за морфологічними ознаками (дати польову назву ґрунту);
- технологію відбору зразків ґрунту для лабораторних аналізів;
- техніку безпеки при проведенні польових досліджень.

вміти:

- планувати польові маршрути;
- проводити підготовку до проведення польових досліджень ґрунтів;
- характеризувати місце закладення ґрунтових розрізів;
- закладати ґрунтові розрізи;
- описувати морфологічні ознаки ґрунтів;
- пояснити генезис ґрунтів;
- відбирати зразки ґрунту для лабораторних аналізів;
- діагностувати ґрунт за українською класифікацією і WRB.

Топографічний розділ спрямований на закріплення теоретичних знань з курсу «Топографія з основами геодезії», отримання практичних умінь та навичок при виконанні польових та камеральних топографо-геодезичних робіт на місцевості. Завдання топографічного розділу:

знати:

- будову і перевірки геодезичних інструментів, мірних та інших приладів;
- основні види топографічних робіт (методику теодолітного знімання, технічного нівелювання, тахеометричного знімання, барометричного нівелювання).

вміти:

- користуватися геодезичними інструментами і проводити їх перевірки;
- виконувати нескладні зйомки місцевості і нівелювання;
- вирішувати на місцевості прості геодезичні задачі;
- проводити необхідні розрахунково-графічні роботи;
- оформляти план місцевості, будувати висотні профілі.

Метою **екологічного розділу** є навчити студентів у своїй практичній діяльності вміти оцінити вплив автотранспорту на стан повітряного середовища за різний період доби, укладати карти-схеми ступеня забрудненості атмосферного повітря відпрацьованими газами (за концентрацією CO) на ділянках магістральних вулиць, розробляти та рекомендувати головні напрями і системи заходів у галузі охорони атмосферного повітря у містах. Завдання екологічного розділу:

знати:

- матеріальну та соціальну сутність негативного впливу забруднення атмосферного повітря відпрацьованими газами від автотранспорту;
- види негативного впливу на самопочуття жителів міст і геокомпоненти довкілля;

- екологічні чинники, які впливають на рівень забруднення атмосферного повітря CO від автотранспорту в умовах населених пунктів;
- класифікацію завантаженості вулиць автотранспортом за інтенсивністю руху;
- класифікацію (групування) геоекологічних карт та базову основу їх укладання;
- головні напрями і системи заходів у галузі охорони атмосферного повітря.

вміти:

- застосовувати польові дослідження та математичні методи для визначення забруднення атмосферного повітря CO від автотранспорту;
- визначати стан атмосферного повітря за допомогою дистанційних і розрахункових методів;
- попередньо опрацювати та аналізувати необхідну еколого-статистичну інформацію для успішного вирішення поставлених завдань і розроблення алгоритму польових та лабораторно-аналітичних досліджень;
- проводити польові дослідження завантаженості вулиць автотранспортом;
- користуючись вихідними даними польових досліджень;
- аналізувати та оцінювати ступінь забрудненості атмосферного повітря відпрацьованими газами від автотранспорту (CO) на ділянках магістральних вулиць;
- укладати карти-схеми ступеня забрудненості атмосферного повітря відпрацьованими газами (за концентрацією CO) на досліджених ділянках магістральних вулиць;
- визначати та обирати головні напрями і системи заходів у галузі охорони атмосферного повітря.

У *економіко-географічному розділі* відбувається закріплення теоретичних знань отриманих під час прослуховування нормативної навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки «Основи суспільної географії» і набуття навиків дослідження точкових, лінійних, ареальних суспільно-географічних об'єктів у польових умовах.

знати:

- головні принципи і методи організації індивідуальних польових суспільно-географічних досліджень складної демо-соціо-економіко-еколого-географічної системи населеного пункту (село, місто, адміністративний район великого міста);
- особливості аналізу переваг та недоліків географічного положення суспільно-географічного об'єкта дослідження;
- типи об'єктів дослідження реального сектора економіки та ринкової інфраструктури;
- типи функціонально-територіальних зон у межах населених пунктів та особливості їхнього виокремлення;
- сутність методу SWOT-аналіз та особливості його застосування у суспільній географії;
- сутність нових суспільно-географічних процесів, які відбуваються у площині населених пунктів України: джентрифікація, ревіталізація, екологізація тощо;

вміти:

- планувати індивідуальне суспільно-географічне дослідження;
- укладати перелік інформаційних джерел за тематикою суспільно-географічного дослідження населеного пункту (село, місто, мікрорайон великого міста тощо);
- виконувати картосхеми суспільно-географічного положення об'єкта дослідження;
- аналізувати переваги і недоліки географічного положення об'єкта дослідження;
- здійснювати демогеографічну характеристику поселення;
- виконувати картосхему суспільно-географічного профілю лінійного об'єкта дослідження (головна транспортна вісь великого міста);
- укладати суспільно-географічну картосхему ареального об'єкта дослідження (сільське поселення);

- визначати риси планувальної структури поселення;
- характеризувати об'єкти соціальної сфери поселення, ринкової інфраструктури, реального сектора економіки;
- укладати SWOT-аналіз поселення.

Завданням *загальногеографічної міжзональної практики* набути практичних умінь і навичок загальногеографічних досліджень. Загальногеографічна міжзональна практика включає планування і розробку маршруту, його фізико-географічну, суспільно-географічну та природоохоронну характеристику в цілому та детально для обраних об'єктів. Завдання маршрутного загальногеографічного розділу:

знати:

- адміністративні одиниці;
- головні фізико-географічні області та райони, ландшафти;
- кліматичні зони та підзони;
- назви переважаючі абсолютні висоти рельєфу;
- структурно-тектонічні одиниці та геологічні формації порід;
- типи ґрунтів;
- назви рік, водосховищ, магістральних каналів;
- типи міст і сіл, їхню господарську спеціалізацію;
- заходи з охорони природи;
- визначні історико-культурні та архітектурні пам'ятки.

Вміти:

- відрізнити головні компоненти природного середовища та встановлювати взаємозв'язки між ними на найбільш характерній ділянці природної зони, фізико-географічної області, ландшафту;
- давати господарську оцінку природних умов і ресурсів території, якою проходить маршрут. Під час маршруту вивчення міст проводять шляхом організації екскурсій, відвідування музеїв і виставок.

Студенти повинні набути навичок:

- складання оглядових карт маршруту;
- опрацювання онлайн-ресурсів з картографічним матеріалом загального і спеціального змісту;
- аналізу літературних та інтернет-джерел.

ПРАКТИКА НАВЧАЛЬНА КОМПЛЕКСНА

Складається з п'яти розділів.

В *геолого-геоморфологічному розділі* відбувається закріплення набутих теоретичних знань з курсу «Основи загальної та історичної геології» та «Основи геоморфології», ознайомлення з методикою геологічного картографування, отримання навичок виконання польових та камеральних робіт. Студенти аналізують генетичні типи і форми рельєфу ендегенного та екзогенного походження на певній території, оволодіють методами їх дослідження, будують морфометричні карти.

Студенти мають знати:

- методи, методику та особливості геологічних досліджень на підготовчому, польовому та камеральному етапах,
- геологічну будову доантропогенових та антропогенових відкладів,
- гідрогеологічні та геоморфологічні умови району практики,
- геоморфологічні умови району практики;

- вимірювати кути нахилу схилів та інші морфометричні параметри основних генетичних форм рельєфу в польових умовах;
- визначати межі різних генетичних типів рельєфу та приналежність форм до того чи іншого генетичного типу;

вміти:

- орієнтуватися на місцевості;
- наносити геологічні об'єкти та невеликі геоморфологічні об'єкти та місця локалізації інтенсивних геоморфологічних процесів на топографічну карту;
- вести польову документацію;
- визначати і описувати породи;
- користуватися геологічним компасом;
- виконувати опис відслонень гірських порід;
- визначати (розпізнавати), виокремлювати й описувати основні форми рельєфу;
- характеризувати геологічну й геоморфологічну будову місцевості;
- виконувати камеральну обробку польових матеріалів.

У *геоботанічному розділі* студенти у своїй практичній діяльності досліджують рослинний покрив певної території за допомогою опису фітоценозів, фотографування і визначення рослин за електронними довідниками та визначниками та формують фотогербарій.

Студенти мають знати:

- сучасний рослинний покрив території дослідження, закономірності поширення рослинності залежно від біотичних, абіотичних та антропогенних чинників;
- методику опису фітоценозів, присвоєння назв асоціаціям та виділення меж їхнього поширення;
- українські і латинські назви типових рослин, поширених на території; вміти:
- опрацьовувати та аналізувати літературні та картографічні джерела інформації щодо закономірностей поширення рослинного покриву досліджуваної території;
- розробляти алгоритм геоботанічних польових досліджень;
- визначати геолокацію точки спостереження за допомогою смартфона;
- проводити польові геоботанічні дослідження, описувати фітоценози, присвоювати назви асоціаціям та виділяти межі їхнього поширення;
- фотографувати рослини та формувати фотогербарій;
- користуючись вихідними даними польових досліджень в лабораторно-аналітичних умовах аналізувати вплив різноманітних чинників на поширення рослинного покриву досліджуваної території.

В *ландшафтному розділі* студенти навчаються розумінню взаємозв'язків між окремими компонентами географічної оболонки та її мозаїчної структури; формують конкретне уявлення про географічний ландшафт та його морфологічні одиниці як об'єкт дослідження комплексної фізичної географії; засвоюють основи методики великомасштабного ландшафтного картографування та профілювання і комплексного дослідження фації. Студенти мають знати:

- основні принципи і методи організації польових великомасштабних ландшафтознавчих досліджень;
- ландшафтні чинники території дослідження;
- ландшафтну будову території дослідження і ключової ділянки;
- взаємозв'язки між компонентами ландшафтних комплексів і між ландшафтними комплексами;
- антропогенні трансформації ландшафтних комплексів території дослідження.

Вміти:

- виконувати польові ландшафтні дослідження;
- опрацьовувати зібраний фактичний матеріал, узагальнювати його;
- аналізувати ландшафтну будову території.
- аналізувати вплив антропогенної діяльності на вертикальну та горизонтальну будову ландшафтних комплексів.

В *гідро-мікрокліматичному розділі* студенти набувають навички в проведенні основних видів польових гідрологічних робіт, оволодівають методами дистанційних гідрологічних досліджень, зокрема опрацювання фактичного матеріалу, його аналіз, систематизація, узагальнення і підготовка наукових звітів. Вивчають вплив підстилаючої поверхні на специфіку приземного шару атмосфери, динаміку метеорологічних величин та їх взаємозв'язок між собою і компонентами геосистеми. Студенти під час практики отримують навички організації і проведення спостережень, метеорологічних робіт, обробки зібраного фактичного матеріалу.

Студенти мають знати:

- структуру атмосфери, її єдність і взаємозв'язок із іншими оболонками Землі.
- характеристику точок досліджень мікроклімату;

вміти:

- виявити і аналізувати причинно-наслідкові зв'язки між різними природними процесами і явищами, компонентами природи і господарської діяльністю людей;
- аналізувати цифрові моделі рельєфу для визначення гідрографічних показників річкового басейну;
- аналізувати мікроклімат для пояснення його впливу на функціонування компонентів природного територіального комплексу та практичну діяльність людини;
- спостерігати за температурним режимом повітря, режимом вологості повітря, хмарності, вітру, атмосферних опадів та атмосферних явищ згідно методики спостереження за метеорологічними величинами.

набути навичок:

- проведення маршрутних мікрокліматичних спостережень,
- організації і проведення спостережень, метеорологічних робіт, обробки зібраного фактичного матеріалу;
- опрацювання цифрових гідрологічних баз даних, аналізу причинно-наслідкових зв'язків між різними чинниками гідрологічного режиму водних об'єктів.

У *гірському розділі* на прикладі Чорногірського масиву відбувається ознайомлення студентів з головними геопросторовими закономірностями та особливостями геокомплексів Українських Карпат, а також оволодіння основними навичками організації й проведення багатоденних або одноденних гірських походів та здійснення комплексних спостережень під час маршрутів. Студенти мають знати:

- головні геопросторові закономірності та особливості геокомплексів Українських Карпат, ярусність ландшафтів в горах;
- найцікавіші геологічні, геоморфологічні, гідрологічні та біотичні об'єкти;
- генетичні типи рельєфу та закономірності поширення сучасних фізико-географічних процесів, різних типів рослинності у гірському масиві Чорногора;
- методи, методику та особливості здійснення комплексних спостережень під час гірських маршрутів;
- правила поведінки у межах природно-заповідних територій;

вміти:

- підготувати спорядження і одяг та комплектувати набір продуктів харчування для гірського походу;
- проходити різні ділянки гірської місцевості, використовуючи різні техніки ходьби;
- орієнтування на місцевості за картою та компасом, іншими природними чи штучно створеними об'єктами;
- вибирати місце для табору, розбивати намет, розкласти вогнище, готувати їжу, облаштовувати побут у місцях таборування, – комплектувати аптечку і надавати першу медичну допомогу,
- вести польову документацію під час гірського походу,
- наносити на топографічну карту пам'ятки природи (геологічні, геоморфологічні, гідрологічні, біотичні та комплексні),
- визначати (розпізнавати) вплив різних видів природокористування (вівчарство, лісове господарство, поселенське використання, рекреація і туризм, заповідна справа) на геокомплекси та місця локалізації інтенсивних геоморфологічних й інших негативних процесів у місцях надмірного господарського навантаження;
- виконувати камеральну обробку польових матеріалів та літературних джерел;
- використовувати матеріали попередніх вузькопрофільних геологічних і геоморфологічних, ґрунтознавчих, гідрологічних, мікрокліматичних, геоботанічних та ландшафтних досліджень.

Студенти повинні набути навичок організації гірських походів та проведення польових маршрутних досліджень, камерального опрацювання зібраних матеріалів, зокрема:

- вибору оптимального маршруту проходження різних ділянок гірської місцевості та культури поведінки на природно-заповідних територіях;
- орієнтування на місцевості, облаштування побуту у місцях таборування;
- опису точок спостережень та інших видів ведення польової документації;
- визначення впливу різних видів природокористування на гірські геокомплекси;
- виділяти пам'ятки природи;
- характеризувати особливості природних комплексів гірських територій та вплив на їх функціонування різних видів природокористування.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНИХ ПРАКТИК

По закінченню розділів навчальної практики студенти оформляють звіт/презентацію, зміст якого визначається завданнями, які були виконані. Основою для написання звіту є записи у робочому зошиті практики під час ознайомлення в межах досліджуваної території. Звіт може бути представлений у надрукованому вигляді або написаний від руки на стандартному папері А4, а також у формі електронної презентації. Загальний звіт повинен містити титульний аркуш, зміст, наскрізну нумерацію, схеми, малюнки, таблиці, список використаних джерел та додатки.

До захисту окремих розділів навчальної практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію. Формою звітності за практику є диференційований залік. При кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівників окремих розділів практики від університету та бази практики, результати публічного захисту звітів по розділах практики.

Загальна оцінка за навчальну практику – 100 балів. Це сума балів, які студент отримує за успішно захищені розділи практики. Результати складання заліків з практики викладачі заносять в екзаменаційну відомість і проставляють в заліковій книжці.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Метою проходження виробничої практики є напрацювання навичок студентів щодо вміння самостійно працювати з джерельною базою досліджень, творчо підходити до вирішення завдань дослідження. Виробнича практика є одним із видів навчальної роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студента, яке виконується за індивідуальним планом згідно затвердженої теми.

Проведення виробничої практики має за мету дати студентам навички наукового дослідження, розвинути у здобувачів навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого об'єкта або явища природничої та суспільної географії.

Матеріали практики є основою для написання курсової роботи у 7 семестрі та кваліфікаційної роботи у 8 семестрі.

При виборі теми практики враховують індивідуальні наукові зацікавлення студента, а також тему наукової роботи кафедри і наукового керівника кваліфікаційної роботи. Тема виробничої практики студента затверджується на засіданні випускової кафедри.

На першому етапі студент разом з науковим керівником розробляє індивідуальну програму практики, у якій чітко визначають об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, окреслюють просторові і часові рамки дослідження, методи дослідження, а також перелік емпіричних даних, які необхідно отримати у процесі дослідження. Студент укладає список джерел інформації, який доповнюється на наступних етапах дослідження.

На другому етапі студент проводить польові дослідження, накопичує і аналізує зібрану інформацію, проводить лабораторні дослідження, розрахунки, укладає карти.

Третій етап передбачає камеральне опрацювання і узагальнення інформації, написання звіту і підготовка презентації.

У результаті проходження практики студент повинен знати:

- зміст базових понять географії, а також суміжних та світоглядних наук;
- особливості організації географічного простору;
- теоретичні та практичні аспекти аналізу структури і функцій об'єкта природно- та суспільно-географічного дослідження;
- особливості генези і функціонування об'єктів природно- та суспільно-географічного дослідження;
- види компонентної і геопросторової організації суспільно-географічних об'єктів;
- парадигми, теорії і концепції географії, урбаністики і просторового планування та застосовувати їх на практиці у дослідженні міських і сільських поселень, при вирішенні конкретних проблем розвитку поселень;
- методика картографування природних і суспільних територіальних комплексів та проводити їх класифікацію;
- теоретичні та практичні аспекти функціонування об'єкта за матрицею SWOT-аналізу;
- особливості використання сучасних інформаційних технологій та ГІС представлення об'єкта дослідження;

вміти:

- використовувати польові та лабораторні методи для збору інформації пояснювати, оцінювати потенціал території, у тім числі природний, ресурсний, демографічний, економічний, культурний;
- шукати інформацію у різних джерелах, самостійного її опрацьовувати;
- працювати в командах;
- застосовувати кількісні та якісні методи, інформаційні технології при вивченні природних і суспільних територіальних комплексів різних рівнів;

- проводити еколого-географічні дослідження, геоекологічну експертизу, розробляти проекти охорони природи і збалансованого природокористування;
- розробляти і створювати картографічні моделі із застосування геоінформаційних технологій, статистичних і математичних методів;
- самостійно досліджувати природно- та суспільно-географічні об'єкти, процеси, явища з використанням теорій, парадигм, концепцій;
- робити науково виважені висновки, інтерпретувати результати дослідження і застосовувати їх у прикладній сфері;
- проводити просторове планування території, розробляти рекомендації щодо розвитку територій локального і регіонального рівня для стратегій і програм регіонального розвитку.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

По закінченню виробничої практики студенти оформляють письмовий звіт і презентацію, зміст яких визначається поставленими завданнями. Основою для написання звіту є зібрані літературні джерела, емпіричні матеріали польових і лабораторних досліджень.

Структура звіту:

звіт має бути представлений у надрукованому вигляді і включати:

- індивідуальну програму практики,
- щоденник практики,
- матеріали польових та лабораторних досліджень,
- список джерел інформації по темі дослідження,
- письмовий звіт на 4–5 сторінок з узагальненими висновками про проведене дослідження,
- презентація результатів проведеного дослідження.

До публічного захисту виробничої практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

Формою звітності за практику є диференційований залік. Загальна оцінка за виробничу практику – 100 балів.

ПРАКТИКИ ДЛЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТР

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Виробнича практика відбувається у другому семестрі згідно з Навчальним планом та Освітньою програмою магістра: 106 – Географія. Ця практика проводиться відповідно до “Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України», затвердженого наказом МОН України № 93 від 8 квітня 1993 року.

Загальне навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи Львівського національного університету імені Івана Франка.

Базою проведення практики є кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи ЛНУ, навчальна лабораторія “Безпеки ландшафту”. Занеобхідності базою проведення виробничої практики також можуть бути установи і організації м. Львова та Західного регіону України – природоохоронні, науково-дослідні, лісогосподарські, водно-господарські, окремі промислові підприємства чи одиниці адміністративно-територіального устрою тощо.

При виборі того чи іншого місця проходження практики керівник бере до уваги тему магістерської роботи студента, аби максимально забезпечити студентів сприятливим використанням матеріалів практики у роботі над кваліфікаційною роботою.

Керівництво практикою, контроль за її проходженням, оцінювання результатів здійснює науковий керівник практики. Безпосереднє керівництво студентами на місцях здійснюють відповідальні особи за попередньою узгодженістю із керівництвом бази практики.

Перед початком практики на кафедрі проводиться настановна конференція, у якій беруть участь студенти-практиканти та їхні керівники від університету та бази практики. На ній відповідальний за проведення практики від кафедри знайомить студентів та керівників з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов'язками студентів-практикантів та їхніх керівників.

Мета практики:

- систематизація і розширення теоретичних екологічних та природоохоронних знань;
- набуття практичних навичок самостійної роботи з обраної спеціальності;
- збір та аналітичне опрацювання матеріалу для написання наукового звіту з обраної тематики.

У результаті проходження практики студент *повинен знати:*

- виробничу і організаційну структуру підприємства (організації), взаємозв'язки організації з іншими підприємствами і ринковими структурами;
- внутрішні та зовнішні комунікації природоохоронного підрозділу підприємства;
- організацію планової роботи на підприємстві, порядок і методику розробки перспективних і поточних планів;
- основи організації і напрямки вдосконалення операційного (у тім числі екологічного) менеджменту;
- використання економіко-математичних методів і можливостей використання ГІС-технологій для вирішення завдань з оптимізації організації і планування виробництва;
- методи проведення техніко-економічного аналізу діяльності підприємства;
- цілі та принципи управління персоналом підприємства;
- методи мотивації персоналу підприємства до активної природоохоронної діяльності.

вміти:

- збирати, систематизувати та аналізувати матеріали про роботу підприємства (організації) і його природоохоронного підрозділу;
- самостійно виконувати економічні розрахунки, пов'язані з плануванням діяльності підприємств та його природоохоронного підрозділу;
- складати екологічні звіти про роботу підприємства (організації) і давати оцінку його діяльності;
- пропонувати заходи щодо покращення роботи підприємства і його природоохоронного підрозділу.

набути навичок:

- вирішення реальних економічних і соціальних задач діяльності підприємства (організації);
- планування досліджень у польових і камеральних умовах.

Після завершення практики на кафедрі проводиться захист звітів про виробничу практику, у якому беруть участь студенти-практиканти та їхні керівники від університету та бази практики. Звіти про проходження практики зберігаються в архіві кафедри.

ВИРОБНИЧА (ПЕРЕДДИПЛОМНА) ПРАКТИКА

Виробнича (переддипломна) практика відбувається у першому семестрі другого року навчання магістратури згідно з Навчальним планом та Освітньою програмою підготовки магістра зі спеціальності – “106-Географія”. Цей розділ практики проводиться відповідно до “Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України», затвердженого наказом МОН України № 93 від 8 квітня 1993 року.

Загальне навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи Львівського національного університету імені Івана Франка.

Базою проведення практики є кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи та навчальна лабораторія “Безпеки ландшафту” ЛНУ. Занеобхідності базою проведення виробничої практики також можуть бути установи і організації м. Львова та Західного регіону України – природоохоронні, науково-дослідні, лісгосподарські, водно-господарські, окремі промислові підприємства чи одиниці адміністративно-територіального устрою тощо.

При виборі того чи іншого місця проходження практики керівник повинен брати до уваги тему магістерської роботи студента, аби максимально забезпечити йому сприятливе використання матеріалів практики у роботі над підготовкою кваліфікаційної магістерської роботи.

Керівництво виробничою (переддипломною) практикою, контроль за її проходженням, оцінювання результатів здійснює науковий керівник практики. Безпосереднє керівництво студентами на місцях здійснюють відповідальні особи за попередньою узгодженістю із керівництвом бази практики.

Перед початком практики на кафедрі проводиться настановна конференція, у якій беруть участь студенти-практиканти та їхні керівники від університету та бази практики. На ній відповідальний за проведення практики від кафедри знайомить студентів та керівників з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов’язками студентів-практикантів та їхніх керівників.

Мета практики:

- систематизація теоретичних екологічних та природоохоронних знань з обраної проблематики;
- з’ясування головних екологічних проблем підприємства та шляхів зменшення їхнього негативного впливу;
- кінцевий етап збору, узагальнення та аналітичного опрацювання матеріалу, необхідного для написання кваліфікаційної магістерської роботи.

У результаті проходження практики студент *повинен знати:*

- виробничу і організаційну структуру підприємства (організації), його головні екологічні проблеми;
- основи організації і напрямки вдосконалення операційного (у тім числі екологічного) менеджменту;
- структуру та головні напрямки діяльності природоохоронного підрозділу підприємства;
- структуру та головні напрямки діяльності природоохоронної установи (організації);
- особливості процесу створення об’єкта природно-заповідного фонду (ПЗФ);
- структуру та особливості оформлення кваліфікаційної магістерської роботи;
- можливості використання ГІС-технологій при підготовці кваліфікаційної

магістерської роботи;

вміти:

- збирати, систематизувати та аналізувати матеріали про роботу підприємства (організації) і його природоохоронного підрозділу;
- самостійно виконувати економічні розрахунки, пов'язані з плануванням діяльності підприємства та його природоохоронного підрозділу;
- складати екологічні звіти про роботу підприємства (організації) і давати оцінку його діяльності;
- пропонувати заходи щодо покращення роботи підприємства та шляхи зменшення негативного впливу його виробничої діяльності на довкілля.

набути навичок:

- пошуку шляхів вирішення екологічних проблем діяльності підприємства (організації);
- проведення наукових досліджень діяльності підприємства та відображення результатів у кваліфікаційній магістерській роботі.

Після завершення виробничої (переддипломної) практики на кафедрі проводиться захист звітів, у якому беруть участь студенти-практиканти та їхні керівники від університету та бази практики. Звіти про проходження практики зберігаються в архіві кафедри.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка з диференційованого заліку

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою
A	90 – 100	Відмінно
B	81-89	Добре
C	71-80	Добре
D	61-70	Задовільно
T	51-60	Задовільно
FX	26-50	Незадовільно
F	0-26	Незараховано